

İSTANBUL MÜZELERİ
GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

Ö.

G.

Özet :

Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesi
Yüksek Reisliğine

Temyiz eden : İstanbul Müzeler Umum Müdürlüğü İstanbulda dairesinde.

Vekili : Avukat Ahmet Arif Galata'da Cemaat hanında No: 2-3

D. Taraf : Kefeli Yusuf

Vekili : Avukat Cevdet Ferit Galata'da Karaköy palasda

Davamızın Hülâsası : Asarıatikadan olan Sultan Ahmet camii kapısının ittisalına ve fevkine tesadûf eden mahallin Kefeli Yusuf tarafından hedim ve tahribinden dolayı elli bin lira zararını manevî ve tazminat ve 6407 lira 50 kuruş maddî tahribat bedelinin faiz ve mahkeme masrafı ve avukatlık ücreti tahsili talebinden ibarettir.

Müddeialehyin davasının hülâsası : Mali müşterası olan mahalli yıktırmasına müvekkilim Müzeler Direktörlüğü mani olduğundan bu şekilde vaki müdahalenin men'ine ve tahakkuk eden zararına mukabil 2000 liranın tahtı hükme alınması talebinden ibarettir.

Mahkeme kararı : Mahalli mezkûrun sonra yapıldığı anlaşılın mahal olmasına ve müddeabih mahallin sinnini vefiredenberi tapu ile tasarruf edilen mahallerden olmasına ve her nekadar Müzeler Müdüriyeti mahalli mezkûrun asarıatikadan olduğu tesbit edilmiş ise de bu gibi mahallerin ahara satılması caiz olamayacağına ahkâmı kanuniyeden bulunmasına ve halbuki mahalli mezkûrun ba tapu tasarruf olunagelen gayri menkul emvalden olması dolayısıyla asarıatika nizamnamesinin tetbikine imkânı kanunî bulunamayacağı bedihi olmasına binaen Müzeler Direktörlüğünün gayri varid davasının reddine ve müdahalenin men'ine ve mukabil tasminat talebinin reddine karar itasından ibarettir.

Hadisei Hedmiye nasıl olmuştur :

Asırlardanberi Sultan Ahmet camininin Ticaret mektebi cihetindeki kapısının bir kısmı günün birinde yıkılmaya başlanıyor. Müvekkilim Direktörlük memurlarından biri görüyor. ve Direktörlüğe ihbarı keyfiyet ediyor. Direktörlük Vilâyet Makamını haberdar ve hedmiyat men olarak failer hakkında takibata başlanıyor. Bu esnada Kefeli Yusuf Direktörlüğe tahriri ve şifahi müracaatla hedmin esbabına mucibesini isah ediyor . ve bu kıymetli tarihi esere karşı yaptığı suikastın nedametini his ile telâfi oarelerini arıyor. Fakat günün birinde gece vakti bir çok emele ile cinayetini ikmal ediyor. ve akabinde de Direktörlük aleyhine davayı açıyor.

Ö. ....

G. ....

Özet :

Bidayette hedmiyatın kendi tarafından değil ay yıldız çimento şirketi tarafından yapıldığını iddia ve fakat mübres vesaik müvacehesinde bu iddiada sebat edemiyorlar.

Bilâhara Tapu kuyudatına istinad ediliyor. Halbuki dosya meyanında mevcut 28/5/934 tarihli raporu mevzu bahis ediyoruz. Ve kapının yıkılmadan evvelki ve yıkılırken alınan resimleri takdim ediyoruz. Mahallen keşif istiyoruz. Gerek tapu kayıtları ve gerekse tanzim edilen rapor ve gerekse fotoğraflarla taleblerimiz hakkında hiç bir teşkiye lüzum görülmeden yukarıda yazılı karar ittihaz olunuyor.

Şayanı dikkattir ki : senelerdenberi memlekette tatbik edilen asariatika nisammamesi mucibince ferdi tasarrufları takyid edilen ve anoak hali hasır vaziyetleriyle tasarruflarının intifai temin edilen binlerce asariatika hakkında tatbik olunan ahkâm nazara alınıyor. Netekim : Nuru Osmaniye caminin altındaki dükkânlar asariatikadandır. Eşhası hakikiyenin ferden ferda uhdei tasarrufunda dir. Fakat bu tasarruf şekli hasırile ihtifa hakkından başka bir hakkı tasarruf temin edemez. Şekli aslisi muhafaza edilir. Ve Müzeler Direktörlüğünün nezareti altında dir.

Keza Rüstempaşa camii altındaki dükkânlar da aynı vaziyettedir. Bundan başka İstanbulda Nuru Osmaniye camii ve medreseleri altındaki dükkânlar Fatihde kanbur Mustafa camii altındaki Bizansdan kalma Bodrum, Ayasofya camii muhitindeki bodrumlar ve sairenin mutasarrufları devlet olmadığı halde ve tasarruf olunur emlakten buldukları halde yıkmak değil, en ufak bir noktasına bile dokunmak ceza tahdidi ile men edilmiştir. Nerede kaldığı asariatikadan ve caminin harimine dahil cüs'ü mütemmim olduğu asırlardan beri şüphe götürmeyen bu tarihi abidenin hedmi, müvacehesinde bu şekilde bir karar ittihaz edilebilir.

Bahusus bu cinayet birinci Türk tarih kongresinde elem ve isti rapuyandırarak hatiblerin ve Türk harsını koruyan güsüde minevverlerimizsin şayanı dikkat heyanatlarına vesile teşkil etmiş ve mütecasirlerinin teoziyesi istenmiştir. Buna aid zabıt suretlerini de takdim ediyoruz.

Kararı mezkûr ahkâmı umumiye ve hususiyeye ve hassaten dosyada mevcut vesaik ve delaili maddiye müvacehesinde mevzuatı sairâyede muhalif olduğundan aşağıda yazılı sebeplerden dolayı bozulması lâzım dir.

Eğer Muhakemat:

1. - Asarı atika nisammamesini:

2. - Tarafımızdan verilen ve hedmiyattan evvelki hali ile sonraki hali gösteren fotoğrafları.

İSTANBUL MÜZELERİ
GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

ö.

c.

Özet :

3. - Ve hasseten 25/5/936 tarihli celsede takdim eylediğimiz lâiyhayı tetkik etseydi.

Tabiatile böyle tarihe ve asarı islâma ve Türk harsına ve yamının neeline karşı işlenen bu cinayetin failini cezasız bırakmazdı.

Bogma sebepleri :

I. - Mahkeme davamızı reddederken birinci esbabı muoibe olarak (yıkıldığı iddia edilen mahallin caminin müstemilâtı olan ve cami ile beraber inşa olunan asıl kapının ve sebilin üstüne tesaduf eden odalar yıkılmayıp kapının yanındaki dükkân ile üzerine sonradan yapıldığı anlaşılan odalar olduğu) hususunu ileri sürmüştür.

Halbuki : Bunun aksi yani yıkılan mahallin bilâhara inşa edilen kısım olmayıp asıl kapının cüz'ü mütemmimi olduğu ibraz edilip dosyasında mevcut fotoğraflar ve asariatika encümeninin kararile sabittir. Bu iki maddî delil muvacehesinde aksini nereden istihrac ettiğini anlamak imkânı yoktur. Bahusus hedmedilen mahallin asıl binanın cüz'ü veyahut sonradan yapıldığını anlayabilmek mahkemenin takdirine müteallik hususattan olmadığı ve ancak mütehassıs tarafından indel keşif taayyün edeceği ve bu talebimin de mükerreren dermeyan olunduğu masbut olduğu halde muayyen şakdir hadisleri gibi mahkeme salonunda anlayarak karar vermek kanuna bütün manasile aykırıdır.

Netekim, Hukuku Usul Muhakemeleri kanununun 275 inci maddesi de bu iddiamızı müeyyettir. Zira hedmedilen mahallin asariatikaadan olup olmadığı ve cami kapısının cüz'ü mütemmimi addolunup olunmayacağı hususları kanunun tatbiki gibi hey'eti hakimeye muhavvel hususattan olmayıp halli malûmatı mahsusa ve fenniyye müteallik hususattır.

Mademki kanunun ehli vukuf talebini delil olarak kabul etmiştir Mahkemenin bu talebimizi nazara alarak davamızı reddetmeden evvel.

A. - Bu mahallin kıymeti tarihiyesini.

B. - Asıl kapı ile alâka ve irtibatını.

mütehassıs tarafından verilecek raporla anlayacaktır. İrae edilen delil hakkında bir karar vermeden ^{evvel} davamızın reddi bihakkin kararın bozulmasını icab ettirecek bir noktadır. ve kanunsuzluktur.

2. - Yine mahkeme kararında (Bu kısmın sinnini vefikeden beri sahibleri tarafından ba tapu tasarruf olunan ve ahiren davacı Yusuf tahtı tasarrufunda olduğu mübres tapu senedile tedavülü eydi kaydından müsteban olan ve yıkılmasına mümaneat olunmaması hakkında Evkafın mesuniyet verdiği kısım olmasına) esbabı muoibesinide reddi davaya esas ittihas ediyor.

Mahalli meskûrun bir dakika için tapu ile tasarruf edilmesi ve evkafın da müsaade etmesi yine davamızın reddini icab etmez.

İSTANBUL MÜZELERİ

GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

- IV -

Ö.

Özet :

C.

Netekim 25/5/936 tarihli celsede verdiğimiz lâyhada bahsola lunduğu gibi asariatika nizamnamesinin dördüncü maddesinde (Memali ki mahzusei şahanede hükûmete aid bulunan emlak ve arazi ile efrad ve cemaati muhtelifenin uhdesindeki emlak ve arazide mevcudiyeti bilinen yahut atiyen keşfedilecek olan her nevi abidat ve asariatikal menkulenin cümlesi hükûmeti Osmaniyenin malidir). diye musarrah oldu. Şu üzere bu mahallin tapu ile tasarruf edilmesi asariatika olmasına mani olmayacağı gibi satıldıktan sonra asariatika olduğunun tahakkuk etmesi de ne bayie ve nede müşterisine bir hakkı tasarruf vermez. Aca ba mahkeme bu maddeyi ve şumul manasını tetkik etseydi bu şekilde bir karar verir mi idi.

Madde o kadar sarıhtır ki münakaşaya mahal olacak bir müphem noktası dahi yoktur.

Mevcudiyeti bilinen menkul ve gayri menkul asariatika devletin malı olduğu gibi atiyen keşfolunacaklar dahi aynı hükümdedir ş diyordur. Halbuki buranın caminin inşa tarihile bağlayan bir tarihi vardır.

Mahalli müddeabihin kapı ile ittisali ve ademi ittisali bir sanj ye için hadisede alâkâı olmadığını kabul etssek bile salâhiyetli bir hey'etin bu mahal hakkında (asariatika) kararı vermesi yine hakkı tasarrufu takyid ve devletin mülkiyetine nakleyleyler.

Hassaten maddenin son fıkrası okunursa müttehas kararın isabet-sizliği büsbütün meydana çıkar.

Hedmedilen mahallin asariatika olmasına başkasının mutasarrif olması mani olmayacağı bu suretle tahakkuk ettikten sonra evkafın hedmine müsaade etmesi de bu kıymeti tarihiyeyi nez'edemiyeceği şüphesizdir.

Zira memlekette asariatika hakkında bir nizamname ve bu asari keşif ve muhafaza ve tedvine memur ve maarif vekâletine bağlı bir umum direktörlük mevcut iken İstanbul Evkaf Direktörlüğünün müddeabihin hakkındaki ruhesatı mahkeme kararının isbatına hiç bir zaman delil olamaz.

Bu noktadan da Karar mucibi nakısdır.

3. - Mahkeme kararında (hernekadar Müzeler idaresi yıkılan mahallin asariatikadan olduğunu tesbit etmiş ise de asariatikadan olan menkul ve gayri menkul eşya ve emvalin menafii umumuna ve hükûmetin mali müstakilli olması hasbile ahara satılması ve tapu ile tasarruf olunması oaks olmayacağı ahkâmı kanuniyeden olduğundan ve halbuki müddeabihin mahallin ahara satılmak suretile ba tapu tasarruf olunagelmekte olan gayri menkul emvalden olması dolayısıyla asariatika nizamnamesinin tatbikine imkânı kanunî bulunamayacağı bedihi olmasının) esbabı mucibesini tenakusdan tenakusa düşüyor.

İSTANBUL MÜZELERİ
GENEL DİREKTÖRLÜĞÜ

- V -

Ö. ....

Özet :

C.

Mahkeme bu şekildeki esbabı mucibesinde;

A. - Hedmedilen mahallin asariatikadan olduğunu selahiyettar bir makam tarafından tesbit edildiği.

B. - ve asariatikadan olan menkul ve gayrimenkul eşya ve emvalin menafii umuma ait ve Hükümetin mali müstakilli olması hasebile ahara satılması ve tapu ile tasarruf olunmasının caiz olamayacağını, sikretmek suretile asariatika nizamnamesi ~~asariatika taban tabana~~ müderecatına uygun bir hüküm tesbit eylediği halde tekrar nizamname sarahatine taban tabana aykırı bir karar ittihaz etmiş oluyor.

1. - Bir menkul veya gayri menkulün asariatika olduğu tahakkuk ve teayyün etmiştir. Yani maruftur. Şu halde nizamnamenin dördüncü maddesinin birinci fıkrası kabili tatbiktir. Netekim (memaliki mahrusai şahs nede Hükümete aid bulunan arazi ve emlak ile efrat ve cemaati muhtelifenin uhdelerindeki emlak ve arazide mevcudiyeti bilinen kaydı) bu hususu müeyyettir.

2. - Veyahut henüz Asariatika olduğu bilinmemiştir. İnbar veya tetkik veya tesadüfle anlaşılmıştır. Bu halde de ikinci fıkra kabili tatbiktir. Netekim dördüncü maddenin son fıkrası (Veyahut atiyen ~~kağıt~~ keşif edilecek olan her nevi abidat ve asariatika menkule ve gayri menkulenin cümlesi hükümeti Osmaniye'nin malidir) de bunu müeyyettir.

Biz ise davamızda asariatikadan olan bu eserin yıkılmasına heditim esnasında müdahale ettiğimizi ve selahiyettar makamın ise bu mahalli asariatikadan olarak tesbit eylediği ve asariatikadan olduğu cihetle hukuku tasarrufiyenin takyide uğradığını iddia ile ikamî dava eyledik Binaenaleyh mahkemenin esbabı mucibesi bu noktada varid değildir. En mühim bozma sebebidir.

Hulâsa itibarile :

Lâyetimizde tafsil edilen ve esnayı mürafaada şifahan arsedilecek hususlar müvacehesinde hükmi mümeyyizünbîh usul ve kanuna muhalif olduğundan mürafaai şleniyemizin biliora hükmi mümeyyizünbîhin bozulması na ve mahalli mahkemesine idadesine karar verilmesini bilvekalê dilerim

Aslı gibidir.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlere İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtımı

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0100307